

Nr 93.

Av herr **Domö m. fl.**, om sänkning av skatteprocenten för inkomst- och förmögenhetskatten.

Årets budgetförslag bygger på oförändrade skattesatser. Vid nuvarande uttagningsgrunder för de direkta skatterna beräknas inkomsterna för nästkommande budgetår till 1,227.60 miljoner kronor. Då utgifterna beräknats till 1,208.56 miljoner kronor uppvisar budgeten ett överskott på 19.04 miljoner kronor.

Om riksdagen bifaller de förslag till avskrivningar och åtgärder för reglering av statens förmögenhetsställning, som föreslås i årets finansplan beräknas budgetutjämningsfonden den 30 juni 1939 visa en behållning av 50—70 miljoner, vartill finge läggas det överskott som uppstått i 1938/1939 års budget, och som finansministern nu beräknar till 19 miljoner kronor. Fondens behållning skulle därmed bringas upp till lägst 70, högst 90 miljoner kronor. I 1935 års finansplan har en behållning i kassafonden på 70—75 miljoner kronor angivits såsom en i dåvarande osäkra ekonomiska läge önskvärd men också tillräcklig kapitalreserv. I 1936 års statsverksproposition upprepas samma uttalande. I 1937 års finansplan uttalar finansministern, på tal om inrättandet av den budgetutjämningsfond, som i den nya riksstatsuppställningen skall ersätta kassafonden, att det även för förstnämnda fond »anses önskvärt att eftersträva en positiv behållning på ungefär samma belopp, som riksräkenskapsverket föreslagit för kassafonden», d. v. s. till 70—75 miljoner.

Under de förutsättningar, som i finansplanen angivits och mot vilka vi här icke finna anledning rikta några anmärkningar, skulle budgetutjämningsfonden vid utgången av budgetåret 1938/1939 visa en »normal» behållning; d. v. s. minst 70 miljoner, även om det i riksstatsförslaget beräknade överskottet skulle utebliva. En häftig ekonomisk kris kan naturligtvis kasta om situationen men med godtagande av den försiktiga bedömning av konjunkturutsikterna, som finansministern gjort, och med den likaledes försiktiga beräkning av inkomstposterna i budgetförslaget som skett, kan en fullt betryggande säkerhetsmarginal anses föreligga. Läget är därför enligt vår mening sådant, att det måste föranleda övervägande av skattesänkning med anlitande av det i budgetförslaget redovisade överskottet.

Visserligen kan häremot anföras att ett överskott på 19 miljoner kronor i en högkonjunkturbudget snarast är för litet och att det med hänsyn till det osäkra ekonomiska läget är klokare att reservera det för att ytterligare stärka statsfinansernas motståndskraft mot en eventuell ny kris än att nu sänka skatten. Vi ha noga övervägt även denna synpunkt men funnit att detta resonemang, vars principiella riktighet vi godkänna, icke äger full

tillämpning i förevarande fall. I jämförelse med de omfattande konsolideringsåtgärder, som skett under senare år, är en ökning av det synliga budgetöverskottet på 10—20 miljoner en åtgärd, som icke nämnvärt ökar vår statsfinansiella motståndskraft. Läget är ju detta, att under de senaste två budgetåren, 1936/1937 och 1937/1938, kunnat verkställas avskrivningar för att täcka förluster och oräntabla investeringar till ett sammanlagt belopp av icke mindre än 224 miljoner kronor, vartill då skulle komma de i årets finansplan föreslagna avskrivningarna om 121.9 miljoner kronor. En mycket betydande konsolidering av statsfinanserna har sålunda skett medelst löpande inkomster. Man hade, som finansministern framhåller i årets finansplan, kunnat stanna vid vissa »normala» avskrivningar av måttlig omfattning och i stället låta kassafonden — numera budgetutjämningsfonden — växa till en högst betydande storlek. Ur konsolideringssynpunkt hade resultat blivit detsamma, som enligt den av finansministern föreslagna anordningen, men intrycket av den statsfinansiella beredskapens effektivitet skulle möjligen hos allmänheten ha blivit starkare om man valt den antydda vägen. Det väsentliga är emellertid att konsolideringen nu förts så långt, att det icke är försvarligt att för detta ändamål ännu ett år uttaga högre skatter än vad som erfordras för en sund budgetbalansering under förutsättning av ett icke alltför starkt försämrat konjunkturläge. Det är tack vare skattesatser, vilka kvarstå oförändrade sedan den senaste krisens svåraste prövningsår, och extraskatter, vilka ursprungligen angivits såsom tillfälliga och motiverats med vid deras införande rådande extraordinära förhållanden, som de stora överskott uppstått, varmed konsolideringspolitiken kunnat genomföras. Vi ha givit denna politik vår anslutning och ha tagit konsekvenserna härav, då vi icke tidigare drivit kravet på skattesänkning.

Då de budgetmässiga och statsfinansiella förutsättningarna för en skattesänkning nu föreligga böra de länge undanskjutna hänsynen till skattebetalarna tillmätas den betydelse, som de förtjäna. Det kan icke vara rimligt att i den situation, som årets budgetförslag avspeglar, ännu en gång skjuta tanken på skattebetalarna åt sidan.

Vi vilja erinra om att finansministern redan 1936 föreslog att av ett beräknat överskott på 39 miljoner kronor skulle för skattesänkning disponeras 20 miljoner kronor. Om ett sådant förslag i dåvarande läge kunde anses vara statsfinansiellt försvarligt, kan man icke påstå, att en måttlig skattesänkning i nuvarande läge äventyrar statsfinansernas sundhet. Ett synligt överskott, tillkommet genom överbeskattning, ger visserligen ytligt sett intryck av statsfinansiell soliditet, men är icke alltid i verkligheten vittnesbörd om en sund budgetpolitik.

Till de tidigare anförda skälen för skattesänkning vilja vi här foga allenast några påpekanden. En sänkning av inkomst- och förmögenhetsskatten skulle betyda en välkommen lättnad för de många löntagare, pensionärer, små räntetagare m. fl., som icke haft några fördelar av högkonjunkturen men väl fått vidkännas ökade levnadskostnader. Vidare skulle en skattesänkning, även om den bleve jämförelsevis ringa, verka uppmuntrande på företagsam-

heten, bidra till att stärka förtroendet, och därmed motverka de depressiva krafter, som det i viss mån osäkra konjunkturläget lätt kan utlösa.

Skattesänkningen bör enligt vår mening läggas på den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten, som vi föreslå reducerad med 10 enheter till procenttalet 160 å grundbeloppet. Från de synpunkter, som från vårt håll tidigare hävdats, borde visserligen skattesänkningen i första hand ha gällt någon av de s. k. extraskatterna, vilkas upphörande så snart konjunkturläget sådant medgiver klart utlovats av regering och riksdag. Detta löfte har icke infriats. Från vårt håll har vid upprepade tillfällen erinrats om extraskatternas föregivna tillfälliga natur och vi ha vid 1936 års riksdag föreslagit borttagande av särskilda förmögenhetsskatten. Kravet på extraskatternas avskaffande är enligt vår alltjämt vidhållna mening rättvist och rimligt. Då vi det oaktat i nuvarande läge icke anse oss böra förnya detta förslag, utan i stället förorda att den ordinarie inkomst- och förmögenhetsskattens procenttal sänkes med 10 enheter, är skälet härtill följande. För att uppnå den psykologiska verkan med en skattesänkning varom ovan talats och som vi tillmäta stor betydelse, bör åtgärden komma ett så stort antal skattebetalare som möjligt till del. Detta sker genom att sänka den ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatten, varigenom även de mindre inkomstagarna respektive förmögenhetsägarna bli delaktiga av lättnaden.

Den av oss föreslagna sänkningen skulle innebära att budgetöverskottet minskas med cirka 13 miljoner kronor. Ett bifall till detta förslag kan icke anses åsidosätta den försiktighet, som är av nöden.

På grund av vad här anförts hemställa vi, att riksdagen måtte besluta,

att inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1938 skall utgå med 160 procent av det i 18 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt stadgade grundbeloppet.

Stockholm den 22 januari 1938.

Fritiof Domö.

M. Svensson.

Th. Borell.

J. B. Johansson.

Nils Gabrielsson.

Gustaf Velandér.

Gustaf Tamm.
